

Số: /KH-SDTTG

Lạng Sơn, ngày tháng 5 năm 2026

KẾ HOẠCH

Thực hiện Chương trình bảo đảm mức sinh thay thế trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn đến năm 2030

Thực hiện Kế hoạch số 164/KH-UBND ngày 28/4/2026 của UBND tỉnh Lạng Sơn về thực hiện Chương trình bảo đảm mức sinh thay thế trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn đến năm 2030; Sở Dân tộc và Tôn giáo xây dựng kế hoạch thực hiện như sau:

I. MỤC ĐÍCH YÊU CẦU

1. Mục đích

Nhằm phối hợp triển khai đồng bộ, hiệu quả các nội dung của Kế hoạch số 164/KH-UBND ngày 28/4/2026 của UBND tỉnh phù hợp với đặc thù công tác dân tộc và tôn giáo trên địa bàn tỉnh. Trong đó, vận động đồng bào DTTS và các tín đồ tôn giáo thực hiện thông điệp “mỗi cặp vợ chồng sinh đủ 02 con”, góp phần đưa tổng tỷ suất sinh toàn tỉnh về mức thay thế bền vững (2,1 con/phụ nữ).

Gắn việc thực hiện mức sinh thay thế với việc cải thiện chất lượng giống nòi, giảm tỷ lệ trẻ em khuyết tật và dị tật bẩm sinh trong vùng đồng bào DTTS. Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, giúp các hộ gia đình DTTS có điều kiện nuôi dạy con tốt, xóa đói giảm nghèo và phát triển kinh tế gia đình.

2. Yêu cầu

Công tác tuyên truyền, vận động phù hợp với phong tục tập quán, trình độ dân trí và ngôn ngữ của các dân tộc. Huy động sự tham gia tích cực của người có uy tín (NCUT), già làng, trưởng bản và chức sắc tôn giáo trong việc làm gương và vận động nhân dân.

Kết hợp lồng ghép các hoạt động dân số với thực hiện Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững và phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS và miền núi giai đoạn 2026-2035, giai đoạn I: Từ năm 2026 đến năm 2030.

Đảm bảo 100% cán bộ làm công tác dân tộc và các chức sắc tôn giáo được phổ biến, quán triệt đầy đủ các nội dung về bảo đảm mức sinh thay thế. Công tác kiểm tra, giám sát phải được thực hiện thường xuyên tại cơ sở để kịp thời tháo gỡ khó khăn, vướng mắc.

II. MỤC TIÊU

1. Mục tiêu chung

Phối hợp thực hiện hiệu quả Chương trình bảo đảm mức sinh thay thế gắn với thực hiện hợp phần hai: Các nội dung đặc thù phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS&MN thuộc Chương trình mục tiêu quốc gia xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền vững và phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2026-2035, giai đoạn I: Từ năm 2026 đến năm 2030.

Tập trung ưu tiên nguồn lực cho các địa bàn ĐBKK, vùng sâu, vùng xa, nơi mức sinh cao và biến động phức tạp để rút ngắn khoảng cách về thụ hưởng dịch vụ y tế và chất lượng dân số.

2. Mục tiêu cụ thể

Phân đầu 100% cán bộ làm công tác dân tộc các cấp, các chức sắc, chức việc tôn giáo và 30% NCUT là những tuyên truyền viên tiên phong, trong đó vừa cập nhật kiến thức, vừa tập huấn kỹ năng vận động đặc thù bằng tiếng dân tộc, phù hợp với thực tiễn địa phương, đơn vị.

Việc giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống là nhiệm vụ then chốt để thoát nghèo bền vững và nâng cao chất lượng giống nòi. Tiếp tục duy trì và phát triển hiệu quả các mô hình điểm tại các xã có nguy cơ cao, chuyển từ “can thiệp” sang “tự giác thực hiện” trong cộng đồng.

Vận động các cặp vợ chồng người DTTS và tín đồ tôn giáo chuyển đổi nhận thức từ “trọng nam khinh nữ” sang xây dựng gia đình hạnh phúc, nuôi dạy con tốt. Tập trung tuyên truyền thông điệp “dừng lại ở 2 con để nuôi dạy cho tốt” tại các vùng có mức sinh cao để đảm bảo sự phát triển bền vững của gia đình và xã hội.

III. NHIỆM VỤ VÀ GIẢI PHÁP TRỌNG TÂM

1. Công tác tuyên truyền, vận động

1.1. Đổi mới hình thức truyền thông

Phối hợp biên soạn và phát hành các ấn phẩm truyền thông, tờ rơi, video ngắn bằng tiếng dân tộc... nhằm xóa bỏ rào cản ngôn ngữ, giúp đồng bào dễ dàng tiếp nhận các khái niệm về sức khỏe sinh sản.

Lồng ghép các nội dung về dân số, hệ lụy của việc sinh đông con vào các loại hình văn hóa truyền thống như hát then, đàn tính hoặc các buổi giao lưu văn hóa, văn nghệ và tại lễ hội truyền thống khác.

Tận dụng các mạng xã hội như Zalo, Facebook... để xây dựng các nhóm cộng đồng, chia sẻ các video thực tế về gia đình DTTS tiêu biểu nuôi dạy con tốt.

1.2. Phát huy vai trò hạt nhân trong cộng đồng

Huy động, khuyến khích tối đa sự tham gia của NCUT, già làng, trưởng bản và chức sắc tôn giáo những người có tiếng nói trong dòng họ và cộng đồng để trực tiếp vận động người dân.

Phối hợp triển khai phương châm “đi từng ngõ, gõ từng nhà, rà từng đối tượng” thông qua đội ngũ cộng tác viên phối hợp cùng NCUT, để thuyết phục các cặp vợ chồng có ý định sinh con thứ 3. Đề cao tính tiên phong của các chức sắc tôn giáo và NCUT trong việc giáo dục con cháu trong gia đình thực hiện đúng chính sách dân số KHHGD.

1.3. Nội dung trọng tâm và thông điệp cốt lõi

Tập trung tuyên truyền về tác hại của tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống, đặc biệt là nguy cơ di truyền bệnh tan máu bẩm sinh (Thalassemia) một căn bệnh phổ biến làm suy giảm chất lượng giống nòi trong đồng bào. Giải thích rõ về mối liên hệ giữa việc kết hôn sớm, sinh dày với tình trạng nghèo đói và sức khỏe của bà mẹ, trẻ em.

Quyết liệt vận động xóa bỏ tư tưởng “trọng nam khinh nữ”, tư tưởng phải có con trai nối dõi tông đường vốn còn nặng nề trong tâm thức một bộ phận người dân và cán bộ. Lan tỏa thông điệp “dừng lại ở 2 con để nuôi dạy cho tốt” gắn với các tiêu chí về xây dựng gia đình tiến bộ, hạnh phúc, bình đẳng.

Vận động, khuyến khích nam, nữ thanh niên thực hiện tư vấn, khám sức khỏe tiền hôn nhân để chủ động kiểm soát các bệnh lý di truyền.

2. Duy trì và nhân rộng các mô hình điểm

2.1. Nâng cao hiệu quả 02 mô hình điểm về giảm thiểu tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống¹

Rà soát, đánh giá thực trạng tại 02 mô hình điểm hiện có để xác định các yếu tố thành công hoặc những nút thắt còn tồn tại, yếu kém. Sử dụng ứng dụng nhóm Zalo hoặc mạng xã hội tại các mô hình điểm để theo dõi, quản lý các cặp đôi có nguy cơ tảo hôn cao tại cơ sở.

¹ Duy trì và nhân rộng hiệu quả 02 mô hình điểm đã được UBND tỉnh phê duyệt tại Quyết định số 1912/QĐ-UBND ngày 21/10/2016 về phê duyệt mô hình điểm thực hiện “Giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng đồng bào dân tộc thiểu số giai đoạn 2016-2020” tại xã Nhượng Bạ, huyện Lộc Bình, tỉnh Lạng Sơn (nay là xã Thống Nhất, tỉnh Lạng Sơn); Quyết định số 635/QĐ-UBND ngày 17/3/2021 về việc phê duyệt mô hình điểm thực hiện “Đề án giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong vùng dân tộc thiểu số giai đoạn 2021- 2025” tại xã Ái Quốc, huyện Lộc Bình, tỉnh Lạng Sơn (nay là xã Xuân Dương, tỉnh Lạng Sơn).

Gắn trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan, đơn vị, dòng họ trong việc phát hiện, ngăn chặn kịp thời các trường hợp có ý định tảo hôn ngay từ khi mới phát sinh. Tập trung vào các hệ lụy thực tế về sức khỏe sinh sản và nguy cơ tái nghèo do sinh con sớm.

2.2. Xây dựng câu lạc bộ “Gia đình dân tộc thiểu số hạnh phúc - sinh đủ 2 con”

Phối hợp triển khai thí điểm tại các xã biên giới, vùng có mức sinh biến động phức tạp. Ưu tiên các cặp vợ chồng trẻ, nam nữ thanh niên chuẩn bị kết hôn và các hộ gia đình gương mẫu đã sinh đủ 02 con để làm nhân tố lan tỏa.

Tổ chức các buổi sinh hoạt định kỳ về nuôi dạy con tốt, phát triển kinh tế gia đình và giữ gìn hạnh phúc bền vững. Lồng ghép các hoạt động tư vấn tiền hôn nhân, phòng tránh thai ngoài ý muốn và chăm sóc sức khỏe sinh sản cho đồng bào.

Kịp thời đề xuất biểu dương các gia đình tiêu biểu trong câu lạc bộ nhằm tạo động lực và thay đổi tư duy “trọng nam khinh nữ” hoặc tâm lý muốn đông con.

2.3. Giải pháp hỗ trợ đi kèm

Huy động sự đóng góp của các doanh nghiệp, tổ chức trên địa bàn để hỗ trợ kinh phí hoạt động cho các mô hình và câu lạc bộ.

Tổ chức các lớp bồi dưỡng kỹ năng điều hành cho chủ nhiệm câu lạc bộ và những người trực tiếp quản lý mô hình điểm tại các xã, phường.

Gắn kết hoạt động của các mô hình này với cuộc vận động “Toàn dân đoàn kết xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh” tại địa phương.

3. Chính sách hỗ trợ và rà soát

3.1. Phối hợp triển khai chính sách hỗ trợ trực tiếp

Tập trung vào phụ nữ thuộc hộ nghèo, hộ cận nghèo là người DTTS tại các xã đặc biệt khó khăn khi sinh đủ 02 con theo đúng chính sách dân số.

Phối hợp với Sở Y tế rà soát quy trình để các đối tượng này được thụ hưởng đầy đủ các gói hỗ trợ về chi phí khám thai, hỗ trợ dinh dưỡng hoặc tiền mặt theo quy định của trung ương và của tỉnh.

Tham mưu các giải pháp giúp đồng bào dân tộc dễ dàng tiếp cận nguồn hỗ trợ, giảm thiểu các thủ tục hành chính rườm rà tại cấp cơ sở xã, phường.

3.2. Lồng ghép chỉ tiêu dân số vào các Chương trình mục tiêu quốc gia (MTQG)

Đưa các chỉ tiêu về mức sinh thay thế, giảm thiểu tảo hôn vào nội dung thực hiện hợp phần hai: Các nội dung đặc thù phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS&MN thuộc Chương trình MTQG xây dựng nông thôn mới, giảm nghèo bền

vững và phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2026-2035, giai đoạn I: Từ năm 2026 đến năm 2030.

Sử dụng nguồn kinh phí từ các dự án truyền thông, nâng cao chất lượng dân số thuộc Chương trình MTQG để tổ chức các lớp tập huấn, xây dựng mô hình điểm tại các đơn vị.

III. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Các phòng thuộc sở: Căn cứ chức năng nhiệm vụ để cụ thể hóa các hoạt động trong chương trình công tác tháng, quý. Phòng Dân tộc tôn giáo là đầu mối tham mưu thực hiện.

2. Đề nghị UBND các xã, phường: Tăng cường chỉ đạo công chức làm công tác dân tộc tại các xã, phường phối hợp với mạng lưới cộng tác viên dân số thôn bản để tiếp cận từng hộ gia đình trong việc tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện việc sinh con; tham gia cung cấp một số dịch vụ dân số tới hộ gia đình; công tác tuyên truyền về giảm thiểu tình trạng tảo hôn và hôn nhân cận huyết thống trong đồng bào dân tộc thiểu số trên địa bàn.

Trên đây là Kế hoạch thực hiện Chương trình bảo đảm mức sinh thay thế trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn đến năm 2030 của Sở Dân tộc và Tôn giáo./.

Nơi nhận:

- Sở Y tế;
- Lãnh đạo sở;
- Các phòng thuộc sở;
- UBND các xã, phường;
- Lưu: VT.

**KT. GIÁM ĐỐC
PHÓ GIÁM ĐỐC**

Lâm Văn Viên